

IVAN DEGREL, ZABORAVLJENI NAŠ SKLADATELJ

Zakašnjeli spomen-zapis

Ivan Degrel? U godinama stradanja i nade jedno zaboravljeno ime. Tijekom pola stoljeća Degrel je iza zavjese zaborava. Samo u jednom slučaju, u *Županijskom zborniku* Pododbora Matice hrvatske u Županji, g. 1967., u kronološkom popisu i kratkim životopisnim podacima o viđenijim ljudima Županje i okolice objavljeno je o Degrelu slijedeće: „Ivan Degrel, glazbenik i skladatelj, rođ. 17. svibnja 1909. u Županji. Tu je svršio osnovnu i građansku školu, u Osijeku gimnaziju, a u Zagrebu je diplomirao pravo. Već od rane mladosti privlači ga glazba kojoj se sav posvećuje, te je dobrovoljni orguljaš, kapelnik glazbe, zborovođa, a privatno uči (kod prof. Dugana) glazbenu teoriju. Sačinio je znatan broj raznih skladbi i aranžmana, od kojih su neke i štampane.”

Činjenica je, da postoji stanoviti broj Degrelovih skladbi na stihove naših pjesnika, kao i *Hrvatska misa*, objelodanjena uoči Drugog svjetskog rata u *Sv. Ceciliji*, ali i kao separat.

Ivan Degrel

Prema povremenim oskudnim glasovima iz Argentine, Degrel se i tamo bavio glazbenom djelatnošću kao i dirigiranjem, ali preciznijih podataka o tome za sada nemamo. Još kao sveučilištarac Degrel je bio član redakcije katoličkog dnevnog lista *Hrvatska straža*. Tom linijom je za vrijeme rata i došao na dužnost ravnatelja novinske agencije „Croatia”. Godine 1945. napustio je Domovinu i od tada živi u okolici Buenos Airesa, gdje se razbolio i umro 27. svibnja 1978. u 67. godini života, daleko od Domovine i svoga zavičaja, za kojim je uvijek čeznuo, kako su spominjali njegovi rođaci u Županji, danas već pokojnici.

Ivan Degrel bio je svestrani intelektualac, poznavalac evropskih jezika, čovjek rijetke osobne kulture, glazbeni zaneženjak, koji nesumnjivo u posmrtnoj ostavštini ima dovršenih glazbenih djela. Prema bibliografskoj knjižici Georga i Hilde Prpić *Hrv. knjige i knjižice u iseljeništvu* (Šk. nov. 1990.) Degrel je autor povijesne rasprave *Kobna 1918*. (Buenos Aires, 1970., str. 185) kao i glazbene rasprave *Suvremeni problemi glazbe* (Buenos Aires, 1953., str. 21).

Ivo BALENTOVIĆ

PRIKAZI

JACKE GRADIŠČANSKIH HRVATA U MADŽARSKOJ

Uredio Miroslav Vuk

Savez Hrvata u Madžarskoj – Biblioteka „Dunav”
Budimpešta, 1991.

Više od četiri stoljeća bivstvovanja daleko od rodne grude, u okruženju drugačije nacionalne sredine, ne može uništiti bitna obilježja naroda ako u njemu postoji dovoljno životne energije i stvaralačkog duha. O istinitosti ove tvrdnje svjedoči zbirka jački (popjevaka) gradišćanskih Hrvata u Madžarskoj što ju je nakon višegodišnjeg predanog rada sastavio Miroslav Vuk. To je prva takva zbirka nakon njihova 450-godišnjeg boravka u novoj postojbini.

Zbirka obuhvaća 264 popijevke podijeljene u sedam tematskih skupina: rodoljubne, ljubavne, svatovske, vojničke, šaljive, vinske i razne intimne. Neizbježno je da se u pojedinim popijevkama tematska područja preklapaju (najviše je ljubavnih), pa je sastavljač svrstao popijevke prema dominantnom sadržajnom obilježju. Od više varijanata neke popijevke (s obzirom na melodiju, ritam, naglasak, izgovor i sadržaj) sastavljač se odlučio za onu koju je držao najprikladnijom. Među popijevkama ima i nekoliko takvih koje nisu izvorno pučke već su ponarodne skladbe npr. I. Zajca, I. Vukovića i drugih.

Budući da zbirka ima u prvom redu praktičnu namjenu (ima primjera za mješoviti i dvoglasni zbor), napjevi nisu zabilježeni prema suvremenom etnomuzikološkom načelu, tj. s uvijek istim finalnim tonom (g¹). To, dakako, nije smetnja da popijevke zbirke korisno posluže i za etnomuzikološku analizu.

Predgovor zbirci potječe od tri njena recenzenta: autor ovog prikaza iznosi glazbena obilježja jački, dr. Stjepko Težak se osvrće na njih s obzirom na jezik i metriku, a dr. Joža Skok govori o općekulturnom značenju zbirke.

Glazbena obilježja jački prikazana su glede njihove tonalne pripadnosti, intervalskog kretanja, metra, ritma, oblika i posebnih značajki. Najčešće je kretanje u manjim intervalima (sekunde, terce) što je i inače obilježje hrvatske pučke glazbe. Brojni napjevi pokazuju srodnost s onima iz Međimurja, Hrvatskog zagorja i drugih hrvatskih krajeva, a manje ih potvrđuje strani utjecaj. Također brojni napjevi pokazuju varijabilnu metriku što ih čini posebno zanimljivim. Sinkopa, kao obilježje madžarske narodne glazbe, u jačkama također nalazi svoju primjenu.

S. Težak upozoruje na različitost izgovora iste riječi (razni diftonzi) te na preplitanje triju hrvatskih narječja. Sličnost gradišćanskog govora s onima na području od Žubmerka do Ogulina može biti povijesni dokaz o nekadašnjoj domovini gradišćanskih Hrvata.

J. Skok ističe činjenicu da je istraživačka pažnja dosada bila više okrenuta gradišćanskim Hrvatima u Austriji nego onima u Madžarskoj. On ovu zbirku doživljava kao „književno-glazbeni spomenik, ali i kao neposrednu, toplu i živu stvaralačku riječ i glazbeni izraz jedne male sredine koja je u svoje naoko jednostavne, ali po svojoj unutarnjoj strukturi vrlo bogate sadržaje i oblike pretila sve bogatstvo svoje duše i svu iskrenost svojih emocija.”

Nikša NJIRIĆ